

عوامل شناختی دخیل در اضطراب همبود با اختلال طیف اتیسم: یک مرور نظامند

سمانه بهزادپور

کاندیدای دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

حمیدرضا پوراعتماد*

استاد گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

سعید اکبری زردخانه

استادیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

چکیده

از آنجاییکه کودکان و نوجوانان دارای اختلال طیف احتمالاً اضطراب بیشتری نسبت به کودکان و نوجوانان در جمعیت عادی تجربه می‌کنند، بررسی عوامل شناختی دخیل در اضطراب در آنها برای تشخیص دقیق و درمان حائز اهمیت است. لذا هدف از پژوهش حاضر، بررسی عوامل شناختی دخیل در اضطراب همبود با اختلال طیف اتیسم بود. روش این مطالعه، روش مروری نظامند بود. به همین منظور، سه پایگاه اطلاعاتی Scopus، Scimedirect و PubMed در بازه‌های زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ با استفاده از استراتژی جستجوی دقیق مورد بررسی قرار گرفتند. در نتیجه این جستجو ۴۱۲ مقاله بازیابی و بر اساس دستورالعمل پریزما و ملاک‌های ورود و خروج، ۸ مقاله برای ورود به پژوهش انتخاب شدند. یافته‌ها نقش سه عامل شناختی دخیل در اضطراب کودکان اتیسم که عبارتند بودند از: تنظیم هیجانی، عدم تحمل ابهام و سوگیری در پردازش اطلاعات را نشان دادند. در واقع ادبیات پژوهشی بر همان عوامل شناختی در اضطراب کودکان دارای اتیسم تأکید دارد که در کودکان عادی نیز مورد تأکید است. با توجه به اینکه کودکان دارای اتیسم دارای ساختار روانی متفاوتی از کودکان عادی هستند و نقایص شناختی زیربنایی متعددی دارند، بهتر است نقش نقایص شناختی خاص اتیسم در ابتلای به اضطراب مدنظر قرار گیرد و تحقیقات بیشتری در مورد ماهیت خاص اضطراب در اتیسم صورت گیرد تا بتوان سنجش و درمان‌های مؤثرتری را برای این طراحی و اجرا نمود.

واژگان کلیدی: اختلال طیف اتیسم، اضطراب، عوامل شناختی، مرور نظامند، همبودی

مقدمه

اختلال طیف اتیسم^۱ شامل نقص در تعامل و ارتباط اجتماعی با رفتارها و علایق تکراری و محدود است (سادوک و سادوک^۲، ۲۰۱۵). یکی از اختلالات درونی‌سازی که در موارد زیاد همبود با اتیسم رخ می‌دهد، اضطراب است؛ به طوریکه پژوهش نشان می‌دهد که ۴۰ درصد از کودکان مبتلا به اتیسم، به یک اختلال اضطرابی را نشان می‌دهد (ون استینسل، بوگلس و پیرین^۳، ۲۰۱۱). در پژوهشی که اخیراً توسط ویجنوون، کریمرز، ورمالست و گرانیک^۴ (۲۰۱۸) انجام شد، ۸۰ درصد والدین گزارش کردند که کودک آنها علائم اضطرابی را نشان می‌دهد.

اضطراب همبود با اتیسم اثرات منفی زیادی را بر کودکان مبتلا بر جای می‌گذارد که از جمله آنها می‌توان افزایش مشکلات رفتاری، افزایش مشکلات گوارشی و خواب، افزایش بروز سایر اختلالات درونی‌سازی از جمله افسردگی را نام برد. (کروانتس، ماتسون، تارک و آدامز^۵، ۲۰۱۳؛ واسا^۶ و همکاران، ۲۰۱۳)

درمان شناختی رفتاری^۷ خط اول درمان برای اضطراب در کودکان عادی است و البته شواهد امیدوارکننده‌ای برای اثربخشی این درمان در کودکان مبتلا به اضطراب همبود با اتیسم وجود دارد (کستر و لاسیشاین^۸، ۲۰۱۸)، علیرغم این شواهد، نرخ پاسخ به درمان متغیر است (وایت، اسپری، میازاکی،

1 Autism Spectrum Disorder

2 Sadock

3 Van Steensel, Bogels, & Perrin

4 Wijnhoven1, Creemers, Vermulst1, & Granic

5 Cervantes, Matson, Tureck, & Adams

6 Vasa

7 Cognitive-behavioral therapy

8 Kester & Lucyshyn

الندیک و اسکاهیل^۱، ۲۰۱۵). فراتحلیل وستون، هودکینگز و لنگدون^۲ (۲۰۱۶) نشان داد که این درمان بسته به مقیاس‌های جمع‌آوری داده‌ها اندازه اثر متفاوتی دارد. وقتی از ابزارهای خودگزارشی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده، اندازه اثر معنادار نبوده است و وقتی اضطراب توسط والدین یا بالینگر گزارش شد، اندازه اثر کم تا متوسط داشته است.

با توجه به شیوع بالای اضطراب در کودکان دارای اتیسم و نیز اثربخشی پایین درمان‌های معمول برای این اختلال، نیاز به درک عوامل دخیل در اضطراب همبود اتیسم به منظور ایجاد مداخلات درمانی مؤثرتر احساس می‌شود. در سال‌های اخیر توجه بیشتری به درک ماهیت این اختلال در اتیسم صورت گرفته و برخی عوامل شناختی دخیل در اضطراب شناسایی شده‌اند (برای مثال، ریفی، اوستروولد، تروگت، موتز، ون لیون و استاکمن^۳، ۲۰۱۱؛ بولتر، فریستون، سات و رودگرز^۴، ۲۰۱۳). اما انجام پژوهشی که این عوامل به طور مشخص و یکپارچه معرفی کند، احساس می‌شود. لذا هدف این پژوهش بررسی نقش عوامل شناختی در ظهور اضطراب در کودکان دارای اختلالات طیف اتیسم است.

روش

برای پرداختن به هدف این پژوهش از روش مروری نظاممند استفاده شد. مطالعه مرور نظاممند حاضر در سال ۱۳۹۷ و بر اساس دستورالعمل مطالعات مروری نظاممند پریزما^۵ انجام شده است (شکل ۱). روش پریزما شامل بازبینی مقالات بر اساس استراتژی‌های جستجوی مشخص، غربالگری مقالات بر اساس ملاک‌های تعریف شده و انتخاب مقالات نهایی برای ورود به تحلیل است.

استراتژی جستجو: از یک استراتژی جستجوی منظم برای یافتن پژوهش‌های مرتبط استفاده شد. سه پایگاه اطلاعاتی Scopus، Sciencedirect و PubMed با استفاده از عبارت‌های جستجو که در جدول ۱ آمده است، جستجو شدند. بازه زمانی برای جستجو در پایگاه‌های ذیل از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ در نظر گرفته شد.

جدول ۱. استراتژی‌های جستجو در سه پایگاه داده‌ای

پایگاه داده‌ای	استراتژی جستجو
Sciece direct	Title: ("Autistic Disorder*" OR "Autism spectrum disorder*" OR "Pervasive developmental disorder*" OR "Asperger Syndrome" OR autism) AND (anxiety OR psychiatrist disorder* OR internalized disorder*) Title, abstract or keywords: (cogniti*)
pubMed	("Autistic Disorder*" [Title] OR "Autism spectrum disorder*" [Title] OR "Pervasive developmental disorder*" [Title] OR "Asperger Syndrome" [Title] OR autism [Title]) AND anxiety [Title] AND (cogniti* [Title/Abstract])
Scopus	TITLE ("Autistic Disorder" OR "Autism spectrum disorder" OR "Pervasive developmental disorder" OR "Asperger Syndrome" OR autism) AND TITLE (anxiety) AND TITLE-ABS-KEY (cogniti*)

ملاک‌های ورود و خروج: ملاک‌های ورود به پژوهش شامل مقالاتی بودند که به بررسی عوامل شناختی دخیل در اضطراب در اتیسم پرداختند، در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ منتشر شدند، به زبان انگلیسی چاپ شدند و اصل پژوهشی بودند. ملاک‌های خروج نیز شامل مقالاتی بودند که گروه نمونه آنها کودکان یا نوجوانان نبودند، مروری بوده و متن کامل آنها در دسترس نبود.

بررسی مقالات: برای بررسی مقالات دو دانشجوی دکتری روانشناسی به طور جداگانه جستجو در پایگاه‌ها را انجام دادند. عناوین و چکیده مقالات و در پایان کل متن مقالات منتخب توسط این دو نفر مرور شد و اگر اختلاف نظری وجود داشت با بحث و گفت و گو حل و فصل شد که کدام مقاله بماند و کدام مقاله حذف شود. در مجموع ۸ مقاله برای باقی ماندند (شکل ۱).

یافته‌ها

بررسی یافته‌ها و گزارش‌های حاصل از ۸ مقاله‌ای که برای بررسی نهایی انتخاب شدند، سه عامل شناختی دخیل در اضطراب اتیسم شناسایی شدند که عبارتند از:

1 White, Schry, Miyazaki, Ollendick, & Scahill

2 Weston, Hodgekens & Langdon

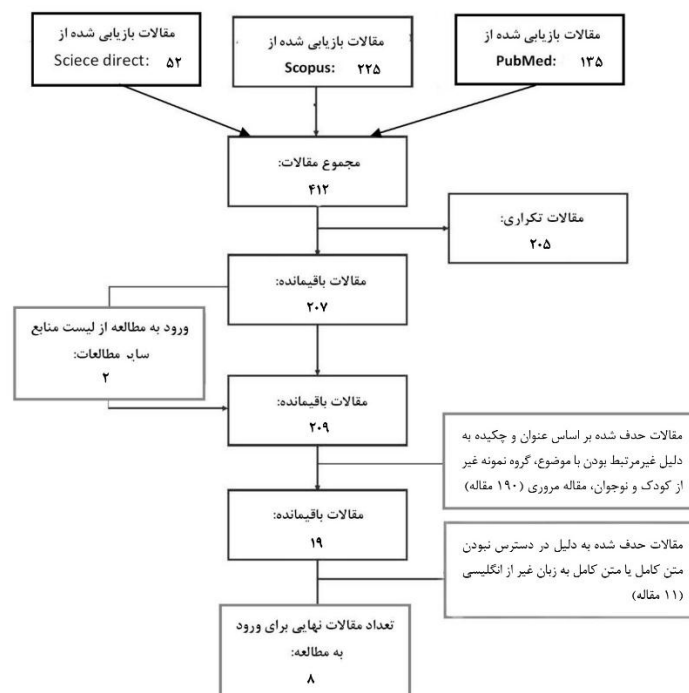
3 Rieffe, Oosterveld, Terwogt, Mootz, Van Leeuwen, & Stockmann

4 Boulter, Freeston, South, & Rodgers

5. Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta Analysis (PRISMA)

نقص در تنظیم شناختی هیجانی

ریفی، اوستروولد، تروگت، موتز، ون لیون و استاکمن (۲۰۱۱) در پژوهش خود نشان دادند که نقص در تنظیم شناختی هیجان از جمله افتراق بین هیجانات، شناسایی نشانه‌های هیجانی در ارتباط با دیگران و نادیده گرفتن علائم بدنی هنگام تجربه هیجانی در بروز اضطراب در کودکان مبتلا به اتیسم نقش دارد. پژوهش مازفسکی، برو، دای و مینشو^۱ (۲۰۱۴) بر روی نوجوانان با و بدون ASD نشان داد که نقص در تنظیم هیجانی یکی از عوامل شناختی دخیل در اضطراب است. در این پژوهش اضطراب و نقص در تنظیم هیجانی در گروه نوجوانان مبتلا به ASD بیشتر از گروه نوجوانان عادی بود و اضطراب در این گروه با نقص در تنظیم هیجانی همراه بود.

شکل ۱. فلوچارت پریزما برای انتخاب مقالات

در همین راستا نتایج پژوهش لواس^۲ و همکاران (۲۰۱۸) حاکی از آن بود که بعد از کنترل کردن سایر عوامل زمینه ساز اضطراب در اتیسم از جمله سلامت روان والدین، سن و جنس کودک، عوامل اضطراب زای اجتماعی جمعیت شناختی، نقایص در تنظیم هیجانی در کودکان مبتلا به اتیسم آن‌ها را مستعد ابتلا به اضطراب می‌کند و از مکانیزم‌های زیربنایی اضطراب در اتیسم است.

عدم تحمل ابهام

بولتر، فریستون، سات و رودگرز (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان دادند که عدم تحمل ابهام رابطه بین اضطراب و اتیسم را میانجی می‌کند و عامل شناختی مهمی در توجیه اضطراب در اتیسم است. ویقام، رودگرز، سوت، مک کوناچی و فریستون^۳ (۲۰۱۴) نیز نشان دادند که عدم تحمل ابهام بین بیش حسی این کودکان و اضطراب میانجی‌گری می‌کند و یک عامل شناختی زیربنایی در ابتلای به اضطراب در کودکان و نوجوانان مبتلا به اتیسم است. کای، ریچدالی، دیسانایاکی و آلبارویک^۴ (۲۰۱۷) نیز از طریق روش معادلات ساختاری، رابطه بین عدم تحمل ابهام، تنظیم هیجانی و علائم اضطرابی را در کودکان دارای اتیسم برای کشف ماهیت اضطراب در اتیسم، رابطه بین سه متغیر عدم تحمل ابهام، علائم اضطراب و تنظیم هیجانی را بررسی کردند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که عدم تحمل ابهام در رابطه بین تنظیم هیجانی نامناسب و علائم اضطرابی میانجی‌گری می‌کند.

سوگیری در پردازش اطلاعات

هولاکس، پیکلس، هولین و سیمونوف (۲۰۱۶) در پژوهش خود به بررسی عوامل شناختی و بیولوژیکی دخیل در اضطراب کودکان و نوجوانان ۱۰-۱۶ مبتلا به اتیسم پرداختند. آن‌ها سوگیری در پردازش اطلاعات را به عنوان یک عامل شناختی دخیل در اضطراب در کودکان و نوجوانان دارای اتیسم بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که سوگیری توجه و سوگیری تفسیری در کودکان دارای اضطراب همبود با اتیسم نسبت به کودکان عادی بیشتر بوده و با اضطراب در گروه کودکان دارای اضطراب همبود با اتیسم ارتباط دارد. شارما^۱ و همکاران (۲۰۱۴) ارزیابی‌های شناختی منفی را در کودکان دارای اتیسم با عملکرد بالا در مقایسه با کودکان عادی و در مقایسه با اضطراب بررسی کردند. نتایج نشان داد که‌ای کودکان دارای اتیسم با عملکرد بالا انتظارات منفی بیشتری درباره آینده دارند، باورهای منفی بیشتری درباره توانایی‌ها خود دارند (سوگیری قضاوتی) و خودسرزنی بیشتری دارند که این ارزیابی‌های شناختی منفی با اضطراب بیشتر همراه است.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل شناختی دخیل در ابتلای به اضطراب در کودکان و نوجوانان دارای اتیسم از منظر پیشینه صوت گرفت. نتایج سه عامل شناختی موجود در ادبیان پژوهشی را که با استفاده از روش سیستماتیک بازایی شده بودند آشکار کرد که عبارتند از: نقص در تنظیم شناختی هیجان، عدم تحمل ابهام و سوگیری در پردازش اطلاعات.

تنظیم هیجان به توانایی فهم هیجان‌ها و تعدیل تجربه و ابزار مناسب هیجان اشاره دارد. در نقص در تنظیم هیجان، فرد نمی‌تواند از راهکارهای تنظیمی برای تعدیل هیجان خود استفاده کند. تحقیقات متعددی نقص در تنظیم هیجان در افراد مبتلا به طیف اتیسم را تأیید کرده‌اند (برای مثال، مازفسکی^۲ و همکاران، ۲۰۱۳). وایت، مازفسکی، دیچتر، چیو، ریچی و اندیک^۳ (۲۰۱۴) در یک مقاله تحلیلی بر اساس نتایج پژوهش‌های پیشین مطرح کردند که نقص در تنظیم هیجانی ریشه در اختلال در فرآیندهای عصب شناختی از جمله ناهنجاری‌های آناتومیک و کاهش فعالیت در نواحی مغزی مربوط به تنظیم هیجان (لیمبیک و کورتکس پری فرونتال)، فیزیوژنیک (فعالیت قلبی عروقی، پاسخ هدایت پوستی و پاسخ‌های وحشت زدگی، پاسخ مردمک چشم، کاهش کورتیزول بزاق در پاسخ به اضطراب) و اجتماعی شناختی (نقص در بازشناسی، ابراز و اجتماعی کردن هیجانات، توجه، حافظه و کنترل شناختی) دارد که با نقص در فرآیندهای تنظیمی، کنترلی، شناختی و برانگیختگی در اتیسم مرتبط است و این موارد موجب اضطراب در کودکان و نوجوانان مبتلا به اختلال طیف اتیسم می‌شود.

عدم تحمل ابهام شامل تمایل به واکنش نشان دادن به طور منفی در یک سطح هیجانی، شناختی و رفتاری به موقعیت‌های و حوادث مبهم است (ویقام، رودگرز، سوت، مک کوناچی و فریستون، ۲۰۱۴). تحقیقاتی که عدم تحمل ابهام به عنوان یک عامل شناختی مطرح می‌کنند، آن را یک عامل واسطه گر بین سایر نقایص موجود در اتیسم و اضطراب می‌دانند. این پژوهش‌ها معتقدند که اختلالاتی از جمله مشکلات حسی و سردرگمی در روابط اجتماعی که آن نیز ناشی از مشکلات زیربنایی اتیسم است، موجب شکل‌گیری ابهام در این کودکان می‌شود (بولتر، فریستون، سات و رودگرز، ۲۰۱۳؛ ویقام، رودگرز، سوت، مک کوناچی و فریستون، ۲۰۱۴؛ کای، ریچدالی، دیسانایاکی و آجارویک، ۲۰۱۷). ناتوانی در تحمل این ابهام بر اساس نظریه‌های شناختی زمینه ساز بروز اضطراب است.

یک مدل دیگر برای تبیین اختلالات اضطرابی در کودکان و نوجوانان، رویکرد پردازش اطلاعات است که توسط کریک و داج^۴ (۱۹۹۴) مطرح شد. بر اساس این مدل، می‌توان اضطراب کودکی را در زمینه‌ای از اطلاعاتی که در یک سیستم پردازش اطلاعات جاری می‌شود، تبیین کرد. ایده اصلی مدل‌های پردازش اطلاعات این است کودکان مضطرب در مراحل مختلف پردازش اطلاعات مانند کدگذاری اطلاعات جدید، تفسیر اطلاعات و رویدادها و یادآوری تجربه‌های گذشته دچار سوگیری هستند (کریک و داج، ۱۹۹۴). از سویی دیگر داده‌های تجربی نشان می‌دهند که انواع مختلفی از سوگیری‌های شناختی در کودکان و نوجوانان مضطرب وجود (ابنده و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه به پژوهش‌های که در قسمت یافته‌ها مطرح شدند، این سوگیری پردازش اطلاعات گویی در افراد مبتلا به اتیسم نیز رخ داده و این عوامل شناختی را می‌توان در ایجاد و حفظ اضطراب در کودکان مبتلا به اتیسم نیز مد نظر قرار داد.

به طور کلی به نظر می‌رسد که پژوهش‌ها برای بررسی نقش عوامل شناختی در اضطراب کودکان دارای اتیسم، از همان ادبیات پژوهشی که در مورد کودکان عادی وجود دارد، استفاده می‌کنند و بر همان عوامل شناختی که در کودکان عادی مطرح است، تأکید دارند. با توجه به اینکه اتیسم یک

1 Sharma

2 Mazefsky

3 White, Mazefsky, Dichter, Chiu, Richey, & Ollendick

4 Crick & Dodge

5 Abend

اختلال عصبی رشدی است و با توجه به نقایص شناختی در این کودکان، بهتر است در تبیین اضطراب نقش نقایص شناختی خاص اتیسم در ابتلای به اضطراب مدنظر قرار گیرد و تحقیقات بیشتری در مورد ماهیت خاص اضطراب در اتیسم صورت گیرد تا بتوان درمان‌های مؤثرتری را نیز طراحی و اجرا نمود. از جمله محدودیت‌های این پژوهش، دسترسی محدود به برخی پایگاه‌های اطلاعاتی از جمله Cochrane، PsycINFO و.. بود که امکان دریافت مقالات تمام متن وجود نداشت و در نتیجه مطالعه حاضر تنها در سه پایگاه داده‌ای انجام گیرد.

منابع

- Abend, R., de Voogd, L., Salemink, E., Wiers, R. W., Pérez-Edgar, K., Fitzgerald, A., ... & Pettit, J. W. (2018). Association between attention bias to threat and anxiety symptoms in children and adolescents. *Depression and anxiety*, 35(3), 229-238.
- Boulter, C., Freeston, M., South, M., & Rodgers, J. (2014). Intolerance of uncertainty as a framework for understanding anxiety in children and adolescents with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 44(6), 1391-1402.
- Cai, R. Y., Richdale, A. L., Dissanayake, C., & Uljarević, M. (2018). Brief report: Inter-relationship between emotion regulation, intolerance of uncertainty, anxiety, and depression in youth with autism spectrum disorder. *Journal of autism and developmental disorders*, 48(1), 316-325.
- Cervantes, P., Matson, J. L., Tureck, K., & Adams, H. L. (2013). The relationship of comorbid anxiety symptom severity and challenging behaviors in infants and toddlers with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(12), 1528-1534.
- Crick, N. R., & Dodge, K. A. (1994). A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological bulletin*, 115(1), 74.
- Hollocks, M. J., Pickles, A., Howlin, P., & Simonoff, E. (2016). Dual cognitive and biological correlates of anxiety in autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, 46(10), 3295-3307.
- Kester, K. R., & Lucyshyn, J. M. (2018). Cognitive behavior therapy to treat anxiety among children with autism spectrum disorders: A systematic review. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 52, 37-50.
- Løvaas, M. E. S., Sund, A. M., Patras, J., Martinsen, K., Hjemdal, O., Neumer, S. P., ... & Reinfjell, T. (2018). Emotion regulation and its relation to symptoms of anxiety and depression in children aged 8–12 years: does parental gender play a differentiating role?. *BMC psychology*, 6(1), 42.
- Mazefsky, C. A., Borue, X., Day, T. N., & Minshew, N. J. (2014). Emotion regulation patterns in adolescents with high-functioning autism spectrum disorder: Comparison to typically developing adolescents and association with psychiatric symptoms. *Autism Research*, 7(3), 344-354.
- Mazefsky, C. A., Herrington, J., Siegel, M., Scarpa, A., Maddox, B. B., Scahill, L., & White, S. W. (2013). The role of emotion regulation in autism spectrum disorders. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 52, 679–688.
- Rieffe, C., Oosterveld, P., Terwogt, M. M., Mootz, S., Van Leeuwen, E., & Stockmann, L. (2011). Emotion regulation and internalizing symptoms in children with autism spectrum disorders. *Autism*, 15(6), 655-670.
- Sadock, B., & Sadock, V. (2015). Ruiz. *Kaplan & Sadock'S Synopsis of Psychiatry*: Lippinott Williams and Wilkins, Philadelphia
- Sharma, S., Woolfson, L. M., & Hunter, S. C. (2014). Maladaptive cognitive appraisals in children with high-functioning autism: Associations with fear, anxiety and theory of mind. *Autism*, 18(3), 244-254.
- van Steensel, F. J., Bögels, S. M., & Perrin, S. (2011). Anxiety disorders in children and adolescents with autistic spectrum disorders: a meta-analysis. *Clinical child and family psychology review*, 14(3), 302.
- Vasa, R. A., Kalb, L., Mazurek, M., Kanne, S., Freedman, B., Keefer, A., ... & Murray, D. (2013). Age-related differences in the prevalence and correlates of anxiety in youth with autism spectrum disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(11), 1358-1369.
- Weston, L., Hodgekins, J., & Langdon, P. E. (2016). Effectiveness of cognitive behavioural therapy with people who have autistic spectrum disorders: A systematic review and meta-analysis. *Clinical psychology review*, 49, 41-54.

- White, S. W., Mazefsky, C. A., Dichter, G. S., Chiu, P. H., Richey, J. A., & Ollendick, T. H. (2014). Social-cognitive, physiological, and neural mechanisms underlying emotion regulation impairments: Understanding anxiety in autism spectrum disorder. *International Journal of Developmental Neuroscience*, 39, 22–36.
- Wigham, S., Rodgers, J., South, M., McConachie, H., & Freeston, M. (2015). The interplay between sensory processing abnormalities, intolerance of uncertainty, anxiety and restricted and repetitive behaviours in autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(4), 943-952.
- Wijnhoven, L. A., Creemers, D. H., Vermulst, A. A., & Granic, I. (2018). Prevalence and risk Factors of anxiety in a clinical Dutch sample of children with an autism spectrum Disorder. *Frontiers in psychiatry*, 9, 50.